

Türkiye'deki Hemşirelik Dergilerinden Cinselliğe Bakış: Bir Literatür İncelemesi View of Sexuality in Nursing Journals in Turkey: A Literature Review

NURAN KÖMÜRCÜ*
NURDAN DEMİRCİ**
HATİCE YILDIZ**
ÇİĞDEM GÜN**

Geliş Tarihi: 05.11.2013, Kabul Tarihi: 11.04.2014

ÖZET

Amaç: Bu çalışma, Türkiye'deki hemşirelik dergilerinde yayımlanan cinsellikle ilgili çalışmaların irdelenmesi amacıyla yapıldı.

Yöntem: Literatür incelemesi formatında yapılan bu çalışmada, amaca uygun olarak mevcut literatür 'cinsellik', 'cinsel sağlık' ve 'toplumsal cinsiyet' anahtar kelimeleri verilerek tarandı. Herhangi bir tarih aralığı konulmadan, on-line ulaşılabilen tüm hakemli hemşirelik dergileri tarandı. Tarama sonucunda son 12 yıl içinde basılmış olan 44 makaleye ulaşıldı, bunlardan 18 makale derleme olduğundan toplamda 26 araştırma makalesi incelemeye alındı.

Bulgular: Cinsellik çalışmalarının %59'unun araştırma makalesi olduğu ve çalışma sayısının son 5 yılda arttığı (%65.4) saptandı. Genelde Ege Bölgesi'nde yoğunlaşan (%42.3), çoğunluğu (%88.4) tanımlayıcı tipte olan ve yarısında örneklem grubunu kadınların oluşturduğu araştırma makalelerinde cinselliğin en fazla (%30.7) "cinsel eğitim, cinsellikle ilgili bilgi ve tutum" yönleri açısından incelendiği belirlendi. Araştırmaların %57.6'sında herhangi bir örnekleme yöntemi kullanılmadığı, %65.4'ünde anket formu kullanıldığı saptandı.

Sonuç: Ülkemizde hemşirelik dergilerinde yayınlanan cinsellikle ilgili çalışmaların genellikle tanımlayıcı çalışmalar olduğu, metodolojik açıdan daha nitelikli, deneysel ya da odak grup/bireysel derinlemesine görüşme vb. kalitatif çalışmalara gereksinim olduğu söylenebilir.

Anahtar kelimeler: Hemşirelik dergisi; cinsellik; cinsel sağlık; toplumsal cinsiyet.

ABSTRACT

Aim: To review studies on sexuality which were published in Turkish nursing journals.

Methods: In this literature review, the existing literature was searched using the keywords "sexuality", "sexual health", and "gender". All of the online peer-reviewed nursing journals were searched without giving a specific time interval. At the end of the search, 44 articles were obtained. Among these articles, 18 were review studies; therefore, a total of 26 articles published over the past 12 years were examined in the present study.

Results: It was determined that 59% of the sexuality studies were research articles and that the number of studies conducted in this area have increased by 65.4% in the last 5 years. Approximately half of the research articles had female samples. In the research articles, which were generally conducted in the Aegean Region (42.3%) and were mostly descriptive studies (88.4%), sexuality was mostly (30.7%) investigated in regards to "sexual education, information about sexuality, and attitudes toward sexuality". It was observed that a sampling method was not utilized in 57.6% of the articles and a questionnaire form was used in 65.4%.

Conclusion: The studies on sexuality published in Turkish nursing journals were generally descriptive and there is more need for methodologically-qualified studies and experimental or qualitative studies using focus groups/individual depth interviews.

Key words: Nursing journals; sexuality; sexual health; gender.

* N Kömürcü, Prof. Dr.
Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü
Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Tıbbiye Cad.
No: 40 34668 Haydarpaşa / İstanbul
Tel.: 0 216 330 20 70 - 1166 Faks: 0 216 418 37 73
e-posta: nuranko2002@yahoo.com

** N Demirci, Doç. Dr., H Yıldız, Doç. Dr., Ç. Gün, Arş. Gör.,
Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Doğum
ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

Cinsellik, bir canlının cinsel kimliğe sahip olması, öğrenme süreci ve erotik zevk duyma özelliklerini içeren bir bütündür. Diğer bir deyişle cinsellik, insanın mutluluk, başarı ve ilişkilerini derinden etkileyen bir hayat gerçeğidir.^[1] Bozdemir ve Özcan'ın^[2] makalesinde İncesu'ya göre; cinselliğin hem en çok merak edilen, hem de en çok yasaklanan, hem en çok konuşulan hem de aslında hiç konuşulmayan, çok bilindiği iddia edilen ama aslında çok az bilinen, bir yanda övünülürken diğer yanda utanılan bir durum olması nedeniyle zorlu bir konu olduğu belirtilmektedir.

Toplumumuzda cinselliğin tabu olarak görüldüğü ve konuşulmaktan kaçınıldığı düşünülse de literatürde kadınların sağlık görevlileri sorarlarsa cinsel yaşamları hakkında bilgi vermeye ve sorunlarına çözüm aramaya hazır oldukları bildirilmektedir.^[3] Ancak, sağlık profesyonellerinin de önyargıları, bilgi eksiklikleri, yanlış beklenti ve inançları, başvuranın kültürüne bağlı olarak geliştirdiği tutum, inançlar ve terminoloji ile ilgili sorunlar nedeniyle cinsel işlevi değerlendirme ve tanılamada zorlandıkları belirtilmektedir.^[4]

Hemşirelerin hastaların, cinsellikle ilgili güvenliğini sağlama ve cinsellikle ilgili olarak danışmanlık yapma rolünü üstlenebildikleri ifade edilmektedir.^[5] Amerikan Hemşireler Birliği'nin (American Nursing Association=ANA) kapsadığı organizasyonlar tarafından cinsellik hemşirelik bakımının ayrılmaz bir parçası olarak tanımlanmış ve Kuzey Amerika Hemşirelik Tanıları Birliği (The North American Nursing Diagnosis Association=NANDA), 1980 yılında cinsel fonksiyon bozukluklarını hemşirelik tanıları listesine dahil etmiştir.^[6] Bilgi verme, danışmanlık sunma ve rehabilite etme, yaşam kalitesini sağlamanın önemli bir yönüdür ve literatürde hemşirelerinde bu durumu sağlama da kilit konumda olduğu belirtilmektedir.^[7] Sağlık hizmeti veren ekip içerisinde hemşireye böyle bir kilit rolün verilmesi, cinselliğin hemşirelik bakımının ayrılmaz bir parçası olarak kabulü ve de cinsel fonksiyon bozukluklarının hemşirelik tanıları içerisinde yer alması hemşirelik alanında cinsellikle ilgili araştırmaların önemini ortaya koymaktadır. Diğer yandan dünyada hemşirelik alanında kadın ve erkeğe ait cinsellikle ilgili araştırmalara bakıldığında literatür zenginliği dikkat çekmektedir.^[8] Ancak, ülkemizdeki durumun ne olduğu yönünde net bir veri yoktur. Bu özellikler açısından bakıldığında ülkemizdeki hemşirelik dergilerinde yayımlanan cinsellik araştırmalarının irdelenmesi ve mesleğimizde bu verilerin ortaya konması ile cinselliğe bakış açısının belirlenmesi, cinsellikle ilgili mevcut durumun ortaya konulması, hemşirelik alanında geleceğe yönelik cinsellik araştırmaları için yol gösterici olması ve bu alandaki öncelikler ile gereksinimlerin belirlenmesine katkı sağlanacağı düşünülmüştür.

Bu makalede yukarıdaki görüşler doğrultusunda Türkiye'deki hemşirelik dergilerinde yayımlanan cinsellikle ilgili çalışmaların irdelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem

Literatür incelemesi formatında yapılan bu çalışmada amaca uygun olarak mevcut literatür 'cinsellik', 'cinsel sağlık' ve 'toplumsal cinsiyet' anahtar kelimeleri verilerek taranmıştır. Literatür taraması Eylül-Aralık 2012 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Dergilerin taranmasında herhangi bir tarih aralığı konulmamıştır. Eylül-Aralık 2012 tarihleri arasındaki tarama sürecinde on-line tam metnine ulaşılabilen tüm hakemli hemşirelik dergileri incelemeye alınmıştır. Hemşirelik dergilerinde 212 sayıya ulaşılmış ve bu dergi sayılarının tamamında belirtilen anahtar kelimeler girilerek taranmış, toplamda 44 makaleye ulaşılmıştır. Bu makalelerden 18 tanesi (%40.9) derleme olduğundan incelemeye alınmamış, toplamda 26 (%59.1) araştırma makalesi üzerinde çalışılmıştır. Makaleler "google akademik" veri tabanı kullanılarak başlık (cinselliğin hangi yönleriyle ele alındığı), yapıldığı yıl, yapılan yer, örneklem sayısı ve özellikleri, araştırma türü, kullanılan yöntemler, bulgular ve sonuç yönünden değerlendirilmiştir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

İnceleme tarama süreci içerisinde sadece on-line tam metnine ulaşılabilen dergiler üzerinde yapılmıştır.

Bulgular

Araştırmaların %34.6'sı (n=9) 2001-2007 yılları arasında yapılmışken, 2012 yılı dahil olmak üzere son 5 yılda bu oranın %65.4'e (n=18) yükseldiği görülmüştür. Araştırma makalelerinin %88.4'ünün (n=23) tanımlayıcı, %11.5'inin (n=3) deneysel/yarı deneysel, %7.7'sinin (n=2) metodolojik ve yarı deneysel/tanımlayıcı tipte olduğu belirlenmiştir. Ayrıca hiç kalitatif çalışmaya rastlanmamıştır (Tablo 1).^[9-34]

Örneklem grubunun yarı yarıya kadınlardan oluştuğu (%50) (n=13), bunu %38.4 (n=10) ile öğrencilerin izlediği görülmüştür. Hem erkek hem de kadında yapılan çalışma oranı %11.5'tir (n=3). Örneklem alınan kadınların özellikleri açısından bakıldığında; %23'ünü (n=3) gebeler, %23'ünü (n=3) doğum yapmış kadınlar, %15.4'ünü (n=2) diyabetli kadınlar, %7.7'sini (n=1) şiddet görmüş kadınlar, %7.7'sini (n=1) halk eğitim merkezine başvuran kadınlar, %7.7'sini (n=1) 40-65 yaş grubu kadınların oluşturduğu saptanmıştır. Bu kadın grubu içinde hemşire olanların oranı %15.3'dür (n=2).

Örneklem yöntemi olarak araştırmaların %57.6'sının (n=15) herhangi bir örneklem yöntemi kullanmadığı, %23'ünde (n=6) olasılıksız, %19.2'sinde (n=5) olasılıklı örneklem yöntemi kullandığı belirlenmiştir.

Veri toplama aracı olarak araştırmalarda en fazla (%65.4) (n=17) araştırmacılar tarafından oluşturulan anket formları kullanıldığı saptanmıştır. Ölçek kullanma oranı ise %34.6'dır (n=9). Uluslararası Kontinens Birliği kadın cinsel fonksiyon soru formlarını uygulanabilirlik durumuna göre A (en çok

uygulanması önerilen), B (uygulanması önerilen), C (olası uygulanabilir) şeklinde kategorilere ayırmıştır. A kategorisinde yer alan, yani en çok uygulanması önerilen “Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği”nin^[35] sadece tek çalışmada kullanılması dikkat çekicidir (Tablo1). C kategorisinde (geçerliliği, güvenilirliği ve duyarlılık durumu değişken olası/potansiyel uygulanabilir) olan FSFI ^[9] ise üç çalışmada kullanılmıştır (Tablo 1).

Makalelerde cinselliğin hangi yönlerinin ele alındığı incelendiğinde; “Cinsel eğitim, cinsellikle ilgili bilgi ve tutumlar” (%30.7) (n=8), “toplumsal cinsiyet, cinsel tabular” (%23) (n=6), “hastalık, tedavi durumları ve cinsel fonksiyonlar” (%15.3) (n=4), “gebelik ve doğum sonu dönemde cinsel fonksiyonlar” (%15.3) (n=4) ve “cinsel taciz ve şiddet” (%15.3) (n=4) başlıkları altında dağıldığı görülmüştür.

Makalelerde öğrencilerde en fazla (%60) (n=6) “cinsel eğitim, cinsellikle ilgili bilgi ve tutumlar” çalışılmış; bunu %40 (n=4) ile “toplumsal cinsiyet, cinsel tabular” izlemiştir. Araştırma makalelerinde kadınlar üzerinde en fazla “gebelik ve doğum sonu dönemde cinsel fonksiyonlar” (%30.7) (n=4), “cinsel taciz ve şiddet” (%30.7) (n=4) konuları çalışılmışken bunu %23 (n=3) ile hastalık, tedavi durumları ve cinsel fonksiyonların izlediği görülmüştür. Yine kadınlar üzerinde “cinsel eğitim, cinsellikle ilgili bilgi ve tutumlar” ile “toplumsal cinsiyet, cinsel tabular” ise aynı oranlar da ve en az (%7.7) (n=1) çalışılan konulardır. Örneklem hem kadın hem de erkeklerin alındığı araştırma makalelerinin %66.6’sında (n=2) “cinsel eğitim, cinsellikle ilgili bilgi ve tutumlar”, %33.3’ünde (n=1) ise “hastalık, tedavi durumları ve cinsel fonksiyonlar” ile ilgili konularının çalışıldığı gözlenmiştir.

Araştırmaların en fazla Ege Bölgesi’ne ait illerde (İzmir, Muğla, Aydın, Manisa, Denizli) gerçekleştiği (%42.3) (n=11) belirlenmiştir. Bu bölgeyi %19.2 (n=5) ile İç Anadolu Bölgesi (Eskişehir, Ankara, Sivas, Kayseri), %15.3 (n=4) ile Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi (Malatya, Erzurum, Kars, Adıyaman) ve aynı oranlarla da (%3.8) (n=1) Akdeniz ve Karadeniz Bölgelerinin izlediği gözlenmiştir. İstanbul ilinde yapılan çalışma oranı ise %7.7’dir (n=2). Araştırmalardan sadece biri iki ilde birden gerçekleştirilmiştir. Bir çalışmada sadece bölge adı verilmiş, il adı belirtilmemiştir.

Tartışma

Ülkemizde cinsellikle ilgili hemşirelik dergilerinde yayımlanan 26 araştırma makalesinin incelenmesi sonucunda çalışmaların 2007 yılından sonra özellikle son 5 yılda ivme kazandığı dikkat çekmiştir. Dünyada 1970-1980’li yıllarda kapsamlı ve ulusal düzeyde cinsellik araştırmalarının yapılmaya başlandığı, buna karşın ülkemizde cinsellikle ilgili ulusal düzeyde yapılan ilk kapsamlı çalışmanın 2006 yılında yapıldığı bilinmektedir.^[36] Tarihsel bağlamda baktığımızda bu sonuç bize dünya literatürünü geriden takip ettiğimizi göstermektedir. Bu durum ülkemizin batuya göre gelenekler, tabular ve kültür açısından

daha kapalı bir toplum olmasından kaynaklanabilir. Ülkemize ait tüm bu özellikler cinsellikle çalışma yapılmasına sınırlama getirmektedir. Diğer yandan bu çalışmada on-line olarak ulaşılabilen hemşirelik dergileri taranmıştır. Bu bağlamda ülkemizdeki hemşirelik dergilerinin 2000’li yıllar itibarıyla online sisteme geçmeye başlamasının da sonuçta etkili olabileceği düşünülmüştür.

Araştırma makalelerinin (%59) derleme makalelere (%40.9) göre sayısının daha fazla olması sevindiricidir. Özellikle cinsellik gibi zor çalışılan bir alanda araştırma makalelerinin fazla olması olumlu bir gelişme olarak değerlendirilebilir.

Araştırmaların tipleri açısından bakıldığında tanımlayıcı çalışmaların daha fazla (%88.4), deneysel çalışmaların daha az (%11.5) olduğu dikkat çekmektedir. Araştırma makalelerinde hiç kalitatif çalışma olmaması da hemşirelikte cinsellik çalışmalarda yoğunlaşılması gereken alanlardan biri olduğunu göstermiştir. Özellikle deneysel tipte cinsellik konulu çalışma yapmanın zorluğu, uygulama güçlükleri, izin almada yaşanan problemler, vaka bulamama nedenleriyle deneysel çalışmaların az olması beklenen bir sonuçtur. Ayrıca cinsellik haricindeki diğer konularda da hemşirelik araştırmaların çoğunun tanımlayıcı araştırma makalesi olması^[37] bulgularımızı desteklemektedir.

Araştırmaların yalnızca %19.2’sinde olasılıklı örneklem yöntemi kullanılmıştır. Evrene genelleştirilebilme olanağı sağlaması nedeniyle özellikle niceliksel araştırmalarda olasılıklı örneklem yöntemleri önerilse de^[38] cinsellik çalışmalarında vaka ve uygulama yeri bulmanın zorluğu, çalışmanın uygulama aşamasındaki yaşanabilen güçlükler nedeniyle olasılıklı örneklem yönteminin az kullanılması beklenen bir sonuçtur. Ayrıca, bazı çalışmalarda olasılıklı örneklem yöntemi kullanılmamasına karşın evrene ulaşılmaya çalışılmasının da bulguların genellenebilirliğini artırabileceği düşünülmektedir. Bir hemşirelik dergisindeki çalışmaların incelendiği literatürde araştırmaların sadece %3.8’inde olasılıklı örneklem yönteminin kullanıldığı bulunmuştur. Bulgularımız literatürü desteklemektedir.^[37]

Örneklem alınan gruplar çoğunlukla kadınlar (%50) ve öğrencilerdir (%38.4). Klinisyen ve akademisyen olarak çalışan hemşirelerin genellikle iş ortamlarında (sağlık merkezleri, okul) çalışmalarını yürüttüğü düşünüldüğünde ulaşılabirlik açısından çalışmalarda kadın ve öğrenci örneklemelerinin fazla olması beklenen bir sonuçtur. Dünyada kadınların üremeyle ilgili hastalık yükünün erkeklere oranla üç misli daha fazla olduğu bildirilmektedir.^[39] Bu durumda üreme sağlığıyla ilgili sağlık merkezlerine başvuran kadınların erkeklerden daha fazla olduğu bu yüzden örneklem seçildiği de düşünülebilir. Ayrıca, ülkemizde çoğunluğu kadın olan hemşirelerin^[40,41] kültürel yapı, toplumsal cinsiyet gibi nedenlerle cinselliği kadınlarda erkeklere oranla daha rahat çalışabildiği sonucu çıkarılabilir. Öğrencilerin anketleri tek başına doldurabilecek yeterlilikte olması da öğrenci örneklemının tercih edilmesinin nedeni olabilir.

Makalelerde en fazla çalışılan konu (%30.7), cinsel eğitim, cinsellikle ilgili bilgi ve tutumlar iken en az çalışılan konular; “hastalık, tedavi durumları ve cinsel fonksiyonlar” (%15.3), “gebelik ve doğum sonu dönemde cinsel fonksiyonlar” (%15.3), “cinsel taciz ve şiddet” (%15.3)’tir. Araştırmaların çoğunluğunda örnekleme kadınlar (%50) ve öğrenciler (%38.4) oluşturduğundan cinsel eğitim, cinsellikle ilgili bilgi ve tutumların diğer özellikli örnekleme (hemodiyaliz, diyabet, gebe, lohusa, şiddet gören kadın gibi) gerektiren konulardan daha fazla çalışılması beklenen bir sonuçtur. Türkiye’de kadına yönelik aile içi şiddet araştırmasına göre kadınların %49’u şiddet gördüğünü kimseye anlatmamaktadır.^[42] Bu özelliğin cinsel şiddet konusunun daha az çalışılmasının nedeni olabileceği düşünülebilir.

Araştırma makalelerinde öğrencilerde en fazla “cinsel eğitim, cinsellikle ilgili bilgi ve tutumlar”, kadınlar üzerinde en fazla “gebelik ve doğum sonu dönemde cinsel fonksiyonlar” ile “cinsel taciz ve şiddet”, hem kadın hem de erkekler de ise en fazla “cinsel eğitim, cinsellikle ilgili bilgi ve tutumlar” çalışılmıştır. Öğrencilerin eğitime açık olması, cinsellikle ilgili bilgi ve tutumlarını daha rahat ifade edebilmesi ayrıca cinsel riskli davranışlar açısından odak grup olmasının “cinsel eğitim, cinsellikle ilgili bilgi ve tutumlar” konusunda fazla çalışılmasının nedeni olabilir. Cinsellik araştırmalarının vaka bulma kolaylığı açısından sağlık kuruluşlarında yapılması nedeniyle “gebelik ve doğum sonu dönemde cinsel fonksiyonlar ve “cinsel taciz ve şiddet” konularının fazla çalışılması beklenen bir sonuçtur. Ayrıca cinsellik, gebelik ve doğum sonu dönemde olumsuz etkilendiğinden^[13,15,16,31] çalışmalarda özellikle bu iki kritik dönemin sorgulanmasına ağırlık verildiği düşünülebilir. Hem kadın hem de erkeklerin alındığı araştırma makalelerinde; cinsel eğitim, cinsellikle ilgili bilgi ve tutumlar konularının fazla çalışılması (%66.6) her iki cinsiyette de eğitim, bilgi, tutum gibi cinsellikle ilgili daha genel konuların daha rahat çalışılabilmesini düşündürmektedir.

Araştırmaların %65.4’ünde araştırmacıların kendileri tarafından geliştirilen anket formlarını kullandıkları saptanmıştır. Cinsellik gibi ifadesi zor bir konuda yapılan çalışmalarda her araştırmacının kendi geliştirdiği anketi kullanması cinselliğin farklı boyutlarında daha fazla bilgi sağlayabilir. Fakat bu özellik çalışmalardaki mevcut bulguların genellenebilirliğini de sınırlandırmaktadır. Bu açıdan araştırmalarda geçerlilik-güvenirliliği yapılmış olan ölçeklerle daha fazla çalışılmasının araştırmanın kalitesini artırabileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Özellikle cinsel fonksiyon sorgulanması için Uluslararası Kontinens Birliği’nin önerdiği A (en çok uygulanması önerilen) ve B (uygulanması önerilen) kategorisindeki^[9] ölçeklerin çalışmalarda daha fazla kullanılması güvenirliliği artırabilir.

Araştırmaların en fazla Ege (%42.3) ve İç Anadolu bölgesinde (%19.2) yoğunlaştığı, en az Akdeniz ve İstanbul Bölgesinde (%3.8) yapıldığı belirlenmiştir. Ülkemizde batıdan doğuya gidildikçe daha muhafazakar ve geleneksel yapının hakim olduğu bilinmektedir.^[43] Bu açıdan bakıldığında ifadesi zor

olan cinsellik konusundaki çalışmaların daha rahat konuşulabilen Ege ve İç Anadolu Bölgelerinde fazla yapılmış olması şaşırtıcı değildir. Ayrıca İstanbul’un kozmopolitan yapısı nedeniyle geleneksel ve muhafazakar Türkiye profilini yansıttığı, bu nedenle İstanbul’da yapılan cinsellik çalışmalarının daha az olduğu düşünülmektedir. Diğer bölge şehirlerine göre İstanbul’daki ulaşım gücünü, vaka bulma zorluğu, izin alma gibi araştırma sürecinde yaşanan zorluklarda daha az çalışma yapılmasının nedeni olabilir.

Sonuç

Cinsellik insan hayatında önemli bir yeri olan aynı zamanda mahremiyetle yaklaşılacak bir kavramdır. Cinsellik gibi kolay konuşulamayan bir konuda anket yöntemiyle toplanan kesitsel-tanımlayıcı araştırmalar sorunun nedenselliğinin incelenmesini engelleyebilmektedir. Sonuç olarak; ülkemizde hemşirelik dergilerinde yayınlanan cinsellikle ilgili çalışmaların genellikle tanımlayıcı çalışmalar olduğu bulunmuştur. Bu yüzden sağlık hizmeti almaya gelen insanlarla sürekli etkileşim halinde olan hemşirelerin cinsellikte deneysel araştırmalar ile odak grup görüşmesi, bireysel derinlemesine görüşme gibi niteliksel araştırmalara ağırlık vermesi önemlidir. Ayrıca cinsellikle ilgili çalışmalarda riskli gruplara öncelik verilmesi, ulusal düzeyde daha geniş temsil yeteneği olan örnekleme gruplarıyla çalışılması hemşire için hem sosyal sorumluluğu yerine getirme hem de daha kaliteli daha uygulamaya dönük çalışma yapma imkanı sağlayabilir.

KAYNAKLAR

1. Kadioğlu H, Yıldız A. Yetişkin ve akran liderli cinsel eğitimin ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin cinsellikle ilgili bilgi ve tutumları üzerindeki etkileri. Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi 2007; 7:34-44.
2. Bozdemir N, Özcan S. Cinselliğe ve cinsel sağlığa genel bakış. Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care 2011; 5(4):37.
3. Bulut A, Ortaylı N. Bir araştırmanın düşündürdükleri: cinsel sağlık ama nasıl? Sted 2004;13(2):60.
4. Yıldız H. Cinsel işlev bozukluğunun tanılanmasında eşlere yaklaşım. Androloji Bülteni 2010;43:309-313.
5. Bomar P, Family sexuality. Promoting health in families. 3rd.ed. Philadelphia: Saunders an Imprint of Elsevier; 2004. p.435-440.
6. Volpe EM, Wertheimer JC. Exploring sexuality attitudes and knowledge in nursing: an education program. Maimonides University: Faculty of the American Academy of Clinical Sexologists, Doctor of Philosophy. Florida: 2010.
7. Yaniv H. Kanserli hastalarda seksüalite. Onkoloji Hemşireliği Derneği Mezuniyet Sonrası Eğitim Kurs Kitabı. Ankara: 21-22 Eylül 2000. s.24-38.

8. Santis JD, Vasquez EP. An appraisal of the factors influencing human sexuality research in nursing. *Nursing Forum* 2010; 45(3):174-184.
9. Kıray Vural B, Temel BA. Cinsel doyumun yordanmasında bazı faktörlerin incelenmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi* 2010;13(1):24-34.
10. Dağ H, Dönmez S, Şirin A, Kavlak O. Akran eğitiminin üniversite öğrencilerinin cinsel sağlık konusundaki bilgi düzeylerine etkisi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi* 2012;15(1):10-7.
11. Subaşı Baybuğa M, Irmak Z, Talas MS, Savran B. Adli tıp şube müdürlüğüne başvuran fiziksel ve cinsel şiddet mağduru kadın olgularının değerlendirilmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi* 2012; 15(3):173-180.
12. Karaçam Z, Çalışır H. İlk kez doğum yapan kadınlarda gebelik öncesi ve doğum sonrası dönemlerde disparoni görülme sıklığı ve ilişkili durumlar. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi* 2012; 15(3):205-213.
13. Eroğlu K, Gölbaşı Z. Cinsel Eğitimde Ebeveynlerin Yeri: Ne Yapıyorlar, Ne Yaşıyorlar?. *Atatürk Üniv. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi* 2005; 8(2):12-21.
14. Eryılmaz G, Ege E. Gebelikte cinsel yaşamı etkileyen faktörlerin incelenmesi. *Atatürk Üniv. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi* 2005; 5(1):11-8.
15. Özkan S, Demirhan H, Özen Çınar İ. Gebelik ve bazı sosyodemografik özelliklerin cinsel fonksiyon üzerine etkisi. *Atatürk Üniv. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi* 2009; 12(3):28-37.
16. Karabulutlu Ö, Kılıç M. Üniversite öğrencilerinin cinsel sağlık ve üreme sağlığı hakkındaki bilgi düzeylerinin belirlenmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi* 2011; 14(2):39-45.
17. Öztunç G. Adana ilindeki çeşitli hastanelerde çalışan hemşirelerin çalışma saatlerinde karşılaştıkları sözel ve fiziksel taciz olaylarının incelenmesi. *C.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi* 2001; 5(1):1-9.
18. Güler N. Gebelikte eşi tarafından kadına uygulanan fiziksel, duygusal, cinsel ve ekonomik şiddet ve ilişkili faktörler. *DEUHYO ED* 2010; 3(2):72-77.
19. Civil B, Yıldız H. Erkek öğrencilerin cinsel deneyimleri ve toplumdaki cinsel tabulara yönelik görüşleri. *DEUHYO ED* 2010;3(2):58-64.
20. Dinç Kahraman S. Kadınların toplumsal cinsiyet eşitsizliğine yönelik görüşlerinin belirlenmesi. *DEUHYO ED* 2010; 3(1):30-35.
21. Bayrak G, Terzi Ö, Rızalar S, Aşçı R, Kahraman H. Diyabetes mellitus'lu kadınlarda cinsel işlev bozukluğu. *Diyabet, Obezite ve Hipertansiyonda Hemşirelik Forumu Dergisi* 2010; 2(2):20-27.
22. Dilek E, Karadakovan A. diyabetli kadınlarda cinsel işlev bozukluğunun incelenmesi. *Diyabet, Obezite ve Hipertansiyonda Hemşirelik Forumu Dergisi* 2009; 1(1):54-61.
23. Baybek H, Tümer A, Kayar A. Muğla Üniversitesi öğrencilerinin cinsel sağlık /üreme sağlığı hizmetleri ile ilgili görüşlerinin incelenmesi. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi* 2007; 23(2):23-30.
24. Ünsal Atan Ş, Taşçı Duran E, Şen S, Bolsoy N, Sevil Ü. Üniversite öğrencilerinin cinsellik ve aile planlaması yöntemleri konusundaki bilgi, görüş ve uygulamaları. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi* 2012; 28 (1):13-25.
25. Sevil Ü, Karacan Ertem G, Kavlak O, Çoban A, Ünsal Atan Ş. Hemşirelik Yüksek Okulu birinci ve üçüncü sınıf öğrencilerinin cinselliğe bakış açıları ve cinsel eğitim konusundaki görüşlerinin karşılaştırılması. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi* 2004; 20(1):11-22.
26. Altıparmak S. Hemodiyaliz tedavisi alan hastaların cinsel yaşama ilişkin yaşadıkları sorunlar ve danışmanlık gereksinimleri. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi* 2006; 22 (1):189-196.
27. Vefikuluçay D, Zeyneloğlu S, Eroğlu K, Taşkın L. Kafkas Üniversitesi son sınıf öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin bakış açıları. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi* 2007; 14(2):26-38.
28. Erdemir F, Akgün Çıtak E, Ulusoy H, Geçkil E. Hemşirelerin hastalar tarafından cinsel tacize uğrama durumlarının belirlenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi* 2011; 18(2):27-35.
29. Pınar G, Taşkın L, Eroğlu K. Başkent Üniversitesi öğrenci yurdunda kalan gençlerin toplumsal cinsiyet rol kalıplarına ilişkin tutumları. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi* 2008; 15(1):47-57.
30. Kadioğlu H, Yıldız A. Yetişkin ve akran liderli cinsel eğitim ilköğretim 8. Sınıf öğrencilerinin cinsellikle ilgili bilgi ve tutumları üzerindeki etkileri. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi* 2007; 3:34-44.
31. Karaçam Z. Epizyotominin doğum sonrası dönemde cinsel fonksiyona etkisi. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi* 2008; 1:38-46.
32. Çeber E, Demirelöz M, Nazlı A, Ekşioğlu A, Mermer G, Aslan G, Yücel Ü. Ergenlerde cinsiyet eşitliği ölçeğinin Türkçeye uyarlanması: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi* 2009; 2:5-15.
33. Akın B, Ege E, Arıkan Ç., Bursa D, Demirören N. Anneler ve adölesan çocukları arasında cinsellik konusunda iletişim: annelerin bakış açısı. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi* 2010; 2:39-50.
34. Özerdoğan N, Sayınır FD, Köşgeroğlu N, Ünsal A. 40-65 yaş grubu kadınlarda cinsel fonksiyon bozukluğu prevalansı, depresyon ve diğer ilişkili faktörler. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi* 2009; 2(2):46-59.
35. Omotosho TB, Rogers RG. Shortcomings/strengths of specific sexual function questionnaire currently used in urogynecology: a literature review. *Int Urogynecol J* 2009; 20(Suppl 1):51-56.
36. Dođan S, Küçüköncü S. Geçmişten günümüze cinsellik araştırmaları. *Nöropsikiyatri Arşivi* 2009; 46:102-109.
37. Daş Z, Akıncı F, Tezcan S. Türkiye'deki hakemli hemşirelik dergilerinde 1994-1999 yılları arasında yayımlanan araştırma makalelerinin bilimsel araştırma, uygulama ve yazım kurallarına uygunluk açısından değerlendirilmesi. *Hemşirelik Araştırma Dergisi* 2001; 1:13-22.
38. Karataş N. Araştırmada örnekleme. İçinde: İ Erefe, editör. Araştırma ilke süreç ve yöntemleri. 1. baskı. Ankara: Odak Ofset Matbaacılık; 2002. s.125-138.
39. Eroğlu K. Kadın ve üreme sağlığına genel bakış. İçinde: A Coşkun, editör. Kadın sağlığı ve hastalıkları hemşireliği el kitabı. 1. baskı. İstanbul: Promat Basım Yayım; 2012. s.15-38.
40. Sağlık Sektöründe kadın. T.C. Başbakanlık KSSGM yayımı; 2000. www.huksam.hacettepe.edu.tr/Turkce/.../saglik_sektorunde_kadin.pdf (Erişim tarihi:10.07.2013).
41. Özsoy AS, İz BF. Toplumsal yapıda hemşirelerin konumu. *Toplum ve Hekim* 2005; 20(4):254-58.
42. Türkiye'de kadına yönelik şiddet. Ana rapor. <http://www.hips.hacettepe.edu.tr/pdf/TKAA2008-AnaRapor.pdf> (Erişim tarihi:10.07.2013).
43. İlkaracan P. Doğu Anadolu'da kadın ve aile. 75 yılda kadınlar ve erkekler. 1998; İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları; 1998. s.173-192.

Tablo 1. Hemşirelik Dergilerinde Yayımlanan Araştırma Makalelerinin İncelenmesi

MAKALE ADI	YAZAR ADI BASIM YILI YAPILDIĞI YER	ÖRNEKLEM SAYISI VE ÖRNEKLEM SEÇİMİ	ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ	ANAHTAR BULGULAR VE SONUÇ
1. Cinsel Doymun Yordanmasında Bazı Faktörlerin İncelenmesi. ^[9]	Kıray Vural B, Temel BA. 2010, İzmir	Evlilik öncesi dönem 36 çift deney, 35 çift kontrol grubu Kartopu yöntemi	Randomize kontrollü DeneySEL Evliliğe Yönelik İnanç ve Tutumlar Ölçeği, Cinsel Mitleri Değerlendirme Formu, Golombok-Rust Cinsel Doymun Ölçeği, Anket	Cinsel doymun yordanmasında sosyodemografik özelliklerin rolünün az olduğu, evliliğe yönelik inanç, tutumlar ve cinsel mitler etkili olduğu belirtilmiştir. Erkeklerde empotans ile eğitim düzeyi arasında pozitif, gelir düzeyi ile ise ters yönlü ilişki bulunurken boşanma ile ilgili algılanan duyarlılık ve cinsel mitler pozitif yönde etkili değişkenler olarak bulunmuştur. Kadınlarda, evlilik öncesi danışmanlık almanın cinsel doymu artırdığı saptanmıştır.
2. Akran Eğitiminin Üniversite Öğrencilerinin Cinsel Sağlık Konusundaki Bilgi Düzeylerine Etkisi. ^[10]	Dağ H, Dönmez S, Şirin A, Kavlak O. 2012, İzmir	Üniversite 331 öğrenci Olasılıksız örneklem	Ön test-son test deneme modeli DeneySEL Anket	Öğrencilerin çoğunun önceden cinsel ve üreme sağlığına (ÜS/CS) yönelik profesyonel bilgi almadıkları bilgi kaynağı olarak daha çok kitap, TV, internet kullandıkları ve ÜS/CS hakkında en çok sağlık çalışanlarından bilgi almak istedikleri, cinsel aktif gençlerin en çok kondomu tercih ettikleri belirtilmiştir. Öğrencilerin akran eğitimiyle yapılan eğitim sonucunda bilgilerinin arttığı rapor edilmiştir.
3. Adli Tıp Şube Müdürlüğüne Başvuran Fiziksel ve Cinsel Şiddet Mağduru Kadın Olgularının Değerlendirilmesi. ^[11]	Subaşı Baybuğa M, Irmak Z, Talas MS, Savran B. 2012, Muğla	Muğla Adli Tıp Şube Müdürlüğü'ne başvuran adli rapor düzenlenmiş 18 yaş üstü 218 şiddet mağduru kadın. Örnekleme yöntemine gidilmemiştir.	Retrospektif Tanımlayıcı Anket	Cinsel şiddet mağdurlarının yarısına yakınında tecavüz saptandığı, çoğunun aile dışındaki bireylerin şiddet uyguladığı ve fiziksel şiddet mağduru olduğu bildirilmiştir.
4. İlk kez Doğum Yapan Kadınlarda Gebelik Öncesi ve Doğum Sonrası Dönemlerde Disparoni Görülme Sıklığı ve İlişkili Durumlar. ^[12]	Karaçam Z, Çalışır H. 2012, Aydın	Hastane İlk kez doğum yapan 391 kadın Olasılıksız örneklem	Tanımlayıcı Anket	Gebelik öncesi dönemde disparoni görülme sıklığı doğum sonrası dönemden daha yüksek rapor edilmiştir. Eğitimi bulunmayan, gelir düzeyini düşük olarak algılayan, gebelik öncesi disparoni öyküsü bulunan kadınlarda doğum sonrası dönemde disparoni görülme olasılığının daha fazla olduğu; doğum sonrası dönemde disparoninin perineal travma ve kullanılan kontraseptif yöntemler ile ilişkili olmadığı bildirilmiştir.
5. Cinsel Eğitimde Ebeveynlerin Yeri: Ne Yapıyorlar, Ne Yaşıyorlar? ^[13]	Eroğlu K, Gölbashi Z. 2005, Ankara	Sekiz merkez ilçe Sekiz ortaöğretim okulu 376 öğrenci ebeveyni (546 ebeveyn) Tabakalı örneklem yöntemi	Tanımlayıcı Anket	Ebeveynlerin ilk cinsel bilgilerinin çoğunlukla arkadaşlarından aldıkları, sağlık personeli ve öğretmenlerden çok az yararlandıkları ve bu bilgilerinin yeterli buldukları belirtilmiştir. Çocuklarının cinsellikle ilgili sorularına daha çok annelerine sordukları ebeveynlerin bu sorulara cevaplamada kısmen yeterli ya da yetersiz hissettikleri ve yetemedikleri durumlarda profesyonel destek almadıkları ve çocuklarında yönlendirmedikleri bildirilmiştir. Ebeveynlere soruların en fazla kız-erkek arkadaşlığı ve ergenlik dönemine ilişkin olduğu rapor edilmiştir.
6. Gebelikte Cinsel Yaşamı Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi. ^[14]	Eryılmaz G, Ege E, Zincir H. 2005, Malatya	Her sağlık ocağından oranlı olarak gebelerin %20'si. 238 gebe Basit rastgele örneklem	Tanımlayıcı Anket	Gebelerin yarısından fazlasının gebelikte cinsel ilişkiyi riskli bulduğu, gebelikleri sırasında cinsel ilişkilerinin etkilendiği, gebelik öncesi cinsel ilişki sıklığının gebelik dönemine göre daha az olduğu bildirilmiştir. Gebelerin halsizlik ve yorgunluk, cinsel istekte azalma, cinsel ilişki sırasında ağrı korkusu, bebeğin zarar göreceğinden korkusu, düşük yapma korkusu, erken doğum korkusu ile cinsel ilişkiden uzaklaştıkları belirtilmiştir. Evlilik süresi, eğitim düzeyi, gebelik ve doğum sayısı, gebelikteki cinsel ilişki sıklığı ile gebelikteki cinsel ilişkinin etkilendiği rapor edilmiştir.

Tablo 1 (Devamı). Hemşirelik Dergilerinde Yayımlanan Araştırma Makalelerinin İncelenmesi

7. Gebelik ve Bazı Sosyodemografik Özelliklerin Cinsel Fonksiyon Üzerine Etkisi. ^[15]	Özkan S, Demirhan H, Özen Çınar İ. 2009, Denizli	21 sağlıklı ocağı üç ayrı sosyoekonomik bölgeye ayrılmış Birer sağlıklı ocağı seçilmiş 380 gebe 334 gebe alınmış Basit rastgele örneklem	Tanımlayıcı FemaleSexualFunction Index (FSFI)	Gebe kadınların yaşadıkları sosyo-ekonomik bölge düzeyi yükseldikçe cinsel istek, doyum ve lubrikasyonlarının azaldığı, eşlerinin eğitim düzeyi ve yaşının artması ile cinsel fonksiyonun bazı alt skalalarının azaldığı, eş desteğinde daha belirgin olmakla birlikte sosyal destek alan gebelerde cinsel fonksiyon puanlarının yükseldiği, gebelik yaşı arttıkça cinsel fonksiyonun bütün alt boyutlarının azaldığı bildirilmiştir. Özellikle üçüncü trimesterde kadınların beden algılarındaki değişiklik ve gebeliğe ilişkin komplikasyon yaşama endişesi bu azalmaya neden olduğu ifade edilmiştir.
8. Üniversite Öğrencilerinin Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı Hakkındaki Bilgi Düzeylerinin Belirlenmesi ^[16]	Karabalutlu Ö, Kılıç M. 2011, Erzurum	Hemşirelik Yüksekokulu ve Sağlık Yüksekokulu 124 son sınıf öğrenci örnekleme gidilmemiş.	Tanımlayıcı Anket	Öğrencilerin çoğunun erkek arkadaşı olduğu; cinsel sağlığı, sağlıklı cinsellik olarak gördüğü, cinsel sağlık ile ilgili bilgi aldığı ve bilgi alınan kaynak olarak kitap, dergi ve ansiklopediden yararlandığı bildirilmiştir. Cinsel sağlık ile ilgili öğrencilerin yansının annesi ile konuştuğu, anne ile en çok konuşulan konunun üreme organları olduğu, cinsel sağlık ile ilgili hizmet alınan konularda ilk sırada bilgilendirme/ eğitimin geldiği belirlenmiştir.
9. Adana İlindeki Çeşitli Hastanelerde Çalışan Hemşirelerin Çalışma Saatlerinde Karşılaştıkları Sözel ve Fiziksel Taciz Olaylarının İncelenmesi. ^[17]	Öztunç G. 2001, Adana	3 hastane 257 hemşire tabakalı tesadüfi, sistematik örneklem	Tanımlayıcı Anket	Hemşirelerin en sık sözel tacize uğradıkları, tüm taciz olaylarının ilk sırada hasta ve hasta sahipleri tarafından yapıldığı, tepki olarak en fazla olay rapor ederek önlem alınmasını istedikleri bildirilmiştir. Hemşirelerin mezun oldukları okul ile sözel taciz ve sözel cinsel tacize uğrama durumlarının ilişkili olduğu belirtilmiştir.
10. Gebelikte Eşi Tarafından Kadına Uygulanan Fiziksel, Duyusal, Cinsel ve Ekonomik Şiddet ve İlişkili Faktörler. ^[18]	Güler N. 2010, Sivas	4 sağlıklı ocağı bölgesi ev ziyareti yapılarak izlenen 403 gebe. Gebeler bölgelerdeki gebelerin %80'ini oluşturmuş, örnekleme gidilmemiş.	Tanımlayıcı Anket	En yaygın şiddet türünün duygusal şiddet olduğu gebenin ve eşinin öğrenim düzeyinin düşük olması, ailenin ekonomik durumunun düşük olması, plansız gebe kalma ve doğum öncesi düzenli bakım almama, tüm şiddet türlerini anlamlı olarak artıran riskler olduğu rapor edilmiştir.
11. Erkek Öğrencilerin Cinsel Deneyimleri ve Toplumdaki Cinsel Tabulara Yönelik Görüşleri. ^[19]	Civil B, Yıldız H. 2010, İstanbul	Üniversite Rastgele seçilen iki sağlıklı ve iki sosyal bilimler toplam dört fakülte 400 erkek öğrenci	Tanımlayıcı Anket	Öğrencilerin ilk cinsel deneyimlerini ortalama 17-18 yaşlarında yaşadıkları, çoğunluğunun cinsellikle ilgili toplumsal tabuların var olduğunu düşündükleri bildirilmiştir. Tabular arasında öncelikle cinsel eşitliğin olmaması 2. sırada ise bekarlık olduğu, yanya yakının çok eşliliğe olumsuz baktığı belirtilmiştir.
12. Kadınların Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliğine Yönelik Görüşlerinin Belirlenmesi ^[20]	Dinç Kahraman S. 2010, Kayseri	İl Merkezinde bulunan Halk Eğitim Merkezleri 251 kadın Örnekleme gidilmemiş.	Tanımlayıcı Anket	Kadınların yansına yakını erkeklerin daha özgür yaşadıklarını düşündükleri için erkek cinsiyetinde olmak istedikleri rapor edilmiştir. Kadınların eğitim olanakları, evlilikte eş seçimlerinde karar verme ve çalışma hayatına girebilme konularında toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin devam ettiği bildirilmiştir.
13. Diyabetes Mellitus'lu Kadınlarda Cinsel İşlev Bozukluğu. ^[21]	Bayrak G, Terzi Ö, Rızalar S, Aşçı R, Kahraman H. 2010, Samsun	Endokrinoloji ve Metabolizma kliniğinde izlenen 100 diyabetli kadın. Örnekleme gidilmemiş.	Tanımlayıcı FemaleSexualFunction Index (FSFI)	Diyabetli kadınların yansından fazlasında cinsel işlev bozukluğunun olduğu ve cinsel işlev bozukluğu (CİB) olanlarda CİB olmayanlara göre ortalama A1C düzeyleri, diyabet yılı ve menopoz yılının anlamlı olarak yüksek çıktığı rapor edilmiştir.

Tablo 1 (Devamı). Hemşirelik Dergilerinde Yayımlanan Araştırma Makalelerinin İncelenmesi

<p>14.Diyabetli Kadınlarda Cinsel İşlev Bozukluğunun İncelenmesi.^[22]</p>	<p>Dilek E, Karadakovan A. 2009, İzmir</p>	<p>Endokrinoloji polikliniğinde izlenen ve mevcut demeye kayıtlı, 150 diyabetli kadın. Örnekleme gidilmemiş</p>	<p>Tanımlayıcı FemaleSexualFunction Index (FSFI)</p>	<p>Hastaların çoğunluğunun cinsel yaşamında sorun yaşamadığı bildirilmiştir. Hastaların yaş, beden kitle indeksi (BKİ), öğrenim durumu, meslek, diyabet tipi, A1C değeri ve cinsel sorun yaşama durumu ile cinsel işlevleri arasında ilişki olduğu belirtilmiştir.</p>
<p>15.Muğla Üniversitesi Öğrencilerinin Cinsel Sağlık / Üreme Sağlığı Hizmetleri ile İlgili Görüşlerinin İncelenmesi.^[23]</p>	<p>Baybek H, Tümer A, Kayar A. 2007, Muğla</p>	<p>Yabancı diller yüksekokulu hazırlık bölümünde 502 öğrenci. Örnekleme gidilmemiş</p>	<p>Tanımlayıcı Anket</p>	<p>Öğrencilerin ÜS/CS konusunda, en fazla kitap/dergiden, ikinci sırada ise akran/arkadaştan bilgi aldığı, sağlık personelinin bilgi alma oranının ise düşük olduğu, yansının mediko-sosyal merkezlerinde CS/ÜS hizmeti verilmesini istedikleri bildirilmiştir. Almak istedikleri hizmetin hem danışmanlık hem de tedaviyi içermesi, hizmetin kolay ulaşılabilirliği ve bilgilerin gizli olması gerekliliği, hizmet verecek personelin donanımlı bir profesyonel olması, yargısız ve anlayışlı olması ve gençlerle arkadaş ilişkisi kurulabilmesi gibi nitelikler aradıkları belirtilmiştir. Öğrencilerin özellikle cinsel yolla bulaşan hastalıklar, cinsel sorunlar, sorumlu ve güvenli cinsel davranış konularında hizmet almak istedikleri vurgulanmıştır.</p>
<p>16.Üniversite Öğrencilerinin Cinsellik ve Aile Planlaması Yöntemleri Konusundaki Bilgi, Görüş ve Uygulamaları.^[24]</p>	<p>Ünsal Atan Ş, Taşçı Duran E, Şen S, Bolsoy N, Sevil Ü. 2012, İstanbul</p>	<p>Üniversite 4. sınıf öğrencilerinden 292 kişi. Olasılıksız amaçlı örneklem</p>	<p>Tanımlayıcı Anket</p>	<p>Cinsellik tanımlamalarının cinsiyete göre değiştiği, öğrencilerin yansından fazlasının cinsel eğitim almadığı, erkek öğrencilerin kızlardan fazla cinsel beraberlik deneyimmediği ve gebeliği önleyici yöntem kullandıkları bildirilmiştir. Her iki cinsiyetinde tamamına yakınının acil kontrasepsiyon terimini duymadıkları, yaklaşık yansının cinsellikle ilgili görüşlerini bildirmekten çekindikleri belirtilmiştir.</p>
<p>17.Hemşirelik Yüksek Okulu Birinci ve Üçüncü Sınıf Öğrencilerinin Cinselliğe Bakış Açıları ve Cinsel Eğitim Konusundaki Görüşlerinin Karşılaştırılması.^[25]</p>	<p>Sevil Ü, Karacan Ertem G, Kavlak O, Çoban A, Ünsal Atan Ş. 2004, İzmir</p>	<p>Üniversite 53 birinci sınıf (Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği dersi almadıkları için) ve 99 üçüncü sınıf (doğum ve kadın hastalıkları dersi aldıkları için) olmak üzere toplam 152 öğrenci</p>	<p>Tanımlayıcı Anket</p>	<p>Birinci ve üçüncü sınıf öğrencileri arasında; erkek arkadaşları ile beraberlik süreleri, cinselliği tanımlamaları, cinsellik konusunda bilgilerini yeterli bulma durumları cinsel eğitimin kimlerin vermesi gerektiği ve cinsel eğitimde hangi konuların yer alması gerektiği konularında istatistiksel olarak anlamlı fark bildirilmiştir. Hemşirelik yüksekokulu öğrencilerine verilen cinsel eğitimin etkili olduğu vurgulanmıştır.</p>
<p>18.Hemodiyaliz Tedavisi Alan Hastaların Cinsel Yaşama İlişkin Yaşadıkları Sorunlar ve Danışmanlık Gereksinimleri.^[26]</p>	<p>Altıparmak S. 2006, Manisa</p>	<p>Hemodiyaliz ünitesinde, Hemodiyalize giren tüm hastalar (n= 60). Örnekleme gidilmemiş</p>	<p>Tanımlayıcı Anket</p>	<p>Hastaların cinsel yaşamının hemodiyaliz nedeniyle etkilendiği, büyük çoğunluğun cinsel sorunlarını kimse ile paylaşmadıkları, cinsel danışmanlığa gerek duyduğu ve çare bulucu, açıklayıcı ve destekleyici bir cinsel danışmanlık istedikleri bildirilmiştir. Hemodiyalize giren hastaların cinsel yaşamla ilgili sorunları olduğu ve konu ile ilgili danışmanlık hizmetlerine büyük ölçüde gereksinim duydukları vurgulanmıştır.</p>
<p>19.Kafkas Üniversitesi Son Sınıf Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Bakış Açıları.^[27]</p>	<p>Vefikuluçay D, Zeyneloğlu S, Eroğlu K, Taşkın L. 2007, Kars</p>	<p>Üniversite 123 kız ve 113 erkek olmak üzere toplam 236 son sınıf öğrenci. Evrenin %44.1'ine ulaşılmış. Örnekleme gidilmemiş.</p>	<p>Tanımlayıcı Anket</p>	<p>Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunda cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu; çalışma yaşamı, toplumsal yaşam, evlilik ve aile yaşamı ile ilgili alanlarda erkeklerin daha geleneksel bakış açısına sahip olduğu bildirilmiştir.</p>

Tablo 1 (Devamı). Hemşirelik Dergilerinde Yayımlanan Araştırma Makalelerinin İncelenmesi

20.Hemşirelerin Hastalar Tarafından Cinsel Tacize Uğrama Durumlarının Belirlenmesi ^[28]	Erdemir F, Akgün Çıtak E, Ulusoy H, Geçkil E. 2011, Sivas-Adıyaman	3 hastane 184 hemşire örnekleme gidilmemiş.	Tanımlayıcı Anket	Hemşirelerin çoğun hastalar tarafından cinsel tacize uğradıkları, taciz şekli olarak en fazla rahatsız edici şekilde gözünü dikerek bakma, 2. sırada mahrem / özel yaşama ilgili sorular sorulması şeklinde tacize maruz kaldıkları bildirilmiştir. Tacize maruz kalan hemşirelerin genelde meslektaşlarından ve yöneticilerden yardım istedikleri yada hiçbir şey olmaması gibi davrandıkları, hastalar tarafından cinsel tacize maruz kalmamak için, hastayla iletişimi sınırlandırmaya yönelik girişimlerde buldukları belirtilmiştir. Hemşirelerin büyük çoğunluğunun cinsel tacize karşılaştığı ve çoğunluğunun baş etme yöntemlerinin soruna yönelik olmadığı ve pasif tepki gösterdikleri vurgulanmıştır.
21.Başkent Üniversitesi Öğrenci Yurdunda Kalan Gençlerin Toplumsal Cinsiyet Rol Kalıplarına İlişkin Tutumları ^[29]	Pınar G, Taşkın L, Eroğlu K. 2008, Ankara	Üniversite Öğrenci Yurdu. 132'si erkek, 218'si kız olmak üzere toplam 350 Öğrenci. 279 öğrenci alınmış. Evrenin %80'ine ulaşılmış. Örnekleme gidilmemiş.	Tanımlayıcı Kadın-Erkek Anlayış Tutum Ölçeği	Çoğu öğrencinin cinsiyet rol kalıplar karşısında halen geleneksel bakış açısı sergiledikleri, erkek öğrencilerin çoğunun; "kadıninekonomik gücünün olması, evlilik ahengini bozar", "erkeğin en önemligrövi evin geçimini sağlamaktır", "yuvayı dışı kuş yapar; o nedenle kadınevle, erkek de evi geçindirmekle uğraşmalı" şeklinde düşünürken, kız öğrencilerin çoğu ise "günümüzde kadın ve erkek evi geçindirme sorumluluğunu birlikte paylaşmalıdır", "kadın da erkek gibi kendini ve ailesini geçindirebilmelidir" şeklinde ifadelerle katıldıkları bildirilmiştir.
22. Yetişkin ve Akran Liderli Cinsel Eğitimin İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Cinsellik İlgili Bilgi Ve Tutumları Üzerindeki	Kadioğlu H, Yıldız A. 2007, İstanbul	İlköğretim okulu 8. sınıf 92 öğrenci araştırmayı tamamlayan 86 öğrenci, 39 öğrenciyeye yetişkin liderli eğitim, 40 öğrenciyeye akran liderli eğitim	Yan deneysel Metodolojik Cinsel Tutum Ölçeği ve Cinsel Bilgi Ölçeği	Her iki yönteminde cinsellikle ilgili bilgi ve tutumun olumlu yönde gelişmesinde etkili olduğu, ancak akran liderli eğitimin cinsellikle ilgili bilginin ve tutumun olumlu yönde gelişmesinde yetişkin liderli eğitime göre daha etkili olduğu bildirilmiştir.
23.Epizyotomunun Doğum Sonrası Dönemde Cinsel Fonksiyona Etkisi ^[31]	Karaçam Z. 2008, Aydın	İl merkezi Epizyotomi uygulanan 33 kadın, Epizyotomi uygulanmayan 23 kadın	Tanımlayıcı Vaka kontrol Ağrı Yoğunluğu Skalası ve Arizona Cinsel Yaşantılar Ölçeği (Kadın Formu)	Epizyotomi ve kontrol gruplarındaki kadınların çoğunun doğum sonrası cinsel ilişkisi yeniden başladıklarında ağrı yaşamaktan korktukları ve ağrı yaşadıkları, çok azında ağrının devam ettiği, cinsel alanda sorun yaşadıkları bildirilmiştir. Epizyotominin cinsel fonksiyonu etkilemediği rapor edilmiştir.
24.Ergenlerde Cinsiyet Eşitliği Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması ^[32]	Çeber E, Demirelöz M, Nazlı A, Ekşioğlu A, Memer G, Aslan G, Yücel Ü. 2009, İzmir	Üniversite 356 öğrenci, Örnekleme gidilmemiş	Tanımlayıcı Metodolojik Ergenlerde Cinsiyet Eşitliği Ölçeği	Ölçeğin Kendall iyi uyum katsayısı W: 0.227 ve p<0.01; Cronbachalpa iç tutarlılık katsayısı 0.78 olarak bildirilmiştir. Ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğu bildirilmiştir.
25.Anneler ve Adölesan Çocukları Arasında Cinsellik Konusunda İletişim: Annelerin Bakış Açısı ^[33]	Akın B, Ege E, Ankan Ç, Bursa D, Demirören N. 2010, İç Anadolu Bölgesinde Bir İl	Bir ilde bulunan üç sağlık ocağı bölgesi Sağlık ocağına müracaat eden 14-17 yaş arası kız/erkek çocuğu bulunan 273 anne Gelişigüzel örnekleme	Tanımlayıcı Anket	Anneler ve çocukları arasında cinsellik konusunda sınırlı düzeyde bir iletişim olduğu, iletişimde çok rahat olmadıkları ve sık konuşulan konuların büyüme gelişme ile ilgili olduğu ve en az konuşulanların cinsel ilişki ile ilgili olduğu belirtilmiştir. Cinsellik konuşmama konusundaki önemli faktörlerin annenin yaşının genç olması, erkek çocuğu sahip olması, geniş ailede yaşaması, sosyoekonomik düzeyinin, eşi ve kendisinin eğitim düzeyinin düşük olması, cinsel sağlık eğitiminin gerekli olmadığını düşünmesi ve yeterli bilgiye sahip olmamasından kaynaklandığı bildirilmiştir.
26.40-65 Yaş Grubu Kadınlarda Cinsel Fonksiyon Bozukluğu Prevalansı, Depresyon ve Diğer İlişkili Faktörler ^[34]	Özerdoğan N, Sayiner FD, Köşgeroğlu N, Ünsal A. 2009, Eskişehir	Aile sağlığı merkezi Merkeze müracaat eden 269 kadın Örnekleme gidilmemiş.	Tanımlayıcı Beck Depresyon Ölçeği, Kadın Cinsel Fonksiyon Sorgulama İndeksi (Index of FemaleSexualFunction /IFSF)	Cinsel fonksiyon bozukluğu görülme sıklığı yüksek olarak bildirilirken görülme sıklığının yaş ilerledikçe arttığı belirtilmiştir. Cinsel fonksiyon bozukluğu için; ürinerinkontinans, bir işte çalışmama, depresyon risk faktörleri olarak rapor edilmiştir.